

Република Србија
Министарство финансија
Управа за спречавање прања новца

ЕУ подршка спречавању
прања новца у Србији

Овај пројекат финансира
Европска унија

**#ЕУ
ЗА ТЕБЕ**

ПРАКТИКУМ

За полагање стручног испита
за обављање послова овлашћеног лица

Пројекат спроводи
конзорцијум који предводи

Република Србија
Министарство финансија
Управа за спречавање прања новца

ЕУ подршка спречавању
прања новца у Србији

Овај пројекат финансира
Европска унија

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

Ова публикација припремљена је уз финансијску помоћ Европске уније, у оквиру пројекта: „Унапређење квалитета и ефикасности извештавања о сумњивим трансакцијама и кључних функција Управе за спречавање прања новца“. Корисник пројекта је Министарство финансија Републике Србије – Управа за спречавање прања новца. Пројекат спроводи конзорцијум који предводи КПМГ.

Ова публикација не одражава ставове Европске уније.

САДРЖАЈ

1	УВОД: ПРАЊЕ НОВЦА И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	3
2	УОЧЕНЕ ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА	10

1. УВОД: ПРАЊЕ НОВЦА И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

1 УВОД: ПРАЊЕ НОВЦА И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Постоји много дефиниција прања новца, али без обзира на разноликост дефиниција, било да су оне једноставне попут: легализација нелегалног капитала или сложене, попут оне која је дефинисана Варшавском конвенцијом¹ и имплементирана у Кривични законик Републике Србије, целокупна стручна и практична јавност се слаже у једном: Прање новца је процес прикривања незаконитог порекла новца или имовине стечених криминалом. Морамо нагласити да је прање новца глобални феномен и светски проблем, па врло често прелази границе једне државе. Наиме, подаци УНОДЦ указују на то да се годишње опере између 2-5 % светског БДП-а, односно између 800 милијарди и 2 билиона америчких долара.

Када је имовинска корист стечена извршењем кривичног дела, извршилац тражи начин да новац користи тако да не привлачи пажњу надлежних органа. Стога врши низ трансакција које служе да новац прикажу као законито стечен.

Дакле, прање новца представља процес прикривања имовине стечене криминалним активностима којим се криминалцима омогућава да такву имовину користе у регуларном привредном пословању. Корупција и организовани криминал, као што су трговина наркотицима, оружјем и људима, генеришу нелегалну имовину велике вредности, и прање такве имовине може угрозити привреду и интегритет финансијског система.

Прање новца има три основне фазе:

1. Прва фаза: фаза „улагања“ је прекидање директне везе између новца и незаконите активности којом је он стечен. У њој се незаконито стечени новац уводи у финансијски систем. Новац се уплаћује на банкарске рачуне, најчешће у виду неке законите активности у којој се плаћање врши у готовом новцу. Један од начина је оснивање фиктивног привредног друштва које нема пословних активности, већ служи искључиво за полагање “прљавог” новца или уситњавање великих сума новца, а потом његово полагање на рачуне у износима који нису сумњиви и нису предмет пријављивања надлежним органима.

2. Друга фаза: фаза „раслојавања“ или „прикривања“. Након што је новац ушао у легални финансијски систем, пребацује се са рачуна на који је положен на друге рачуне привредних

¹ Конверзија или пренос имовине, уз знање да та имовина представља приход од кривичног дела, у сврху сакривања или прикривања незаконитог порекла имовине или помагање било ком лицу које је умешано у извршење кривичног дела у стицају да избегне законске последице својих радњи; сакривање или прикривање праве природе, извора, локације, располагања, кретања, имовинских права или права власништва над имовином, уз знање да та имовина представља приход стечен од кривичног дела.

друштва са циљем да се прикаже нека фиктивна пословна активност или да се и обави неки легалан посао (трговина или услуга) са привредним друштвом која легално послују. Главни циљ тих трансакција је прикривање везе између новца и криминалне активности од које потиче.

3. Трећа фаза: фаза „интеграције”, у којој се „прљав” новац јавља као новац који потиче од дозвољене делатности. Чест метод интеграције „прљавог” новца у легалне финансијске токове је куповина некретнина или куповина контролних пакета акција акционарских друштава, што представља пример концентрације „прљавог” капитала великих размера, а то и јесте циљ „перача” новца. Интеграција се концентрише на тржишне вредности тј. на оно што се може куповати и продавати. Давање у закуп некретнина је законито, а приход од закупнине није сумњив. Новац се често инвестира и у привредна друштва са пословним тешкоћама, која након тога настављају успешно да раде, а резултати пословања представљају законите приходе. Када новац дође у ову фазу, врло је тешко открити његово незаконито порекло.

Незаконито стицање имовине је главни, ако не и једини, мотив организованог вршења кривичних дела. Да би се уживало у користи стеченој криминалном, мора се лажно приказати да је та имовина законита.

Последице прања новца су: подривање стабилности, транспарентности и ефикасности финансијског система земље, економски поремећаји и нестабилност, угрожавање програма реформи, смањење инвестиција, губљење угледа државе и угрожавање националне безбедности.

У прошлости су били чести случајеви тзв. „самопрања”, односно појаве која се дешава када одређено лице учини неко незаконито дело, нпр. утаји порез, па онда тако стеченом новцу прикрива траг и лажно га приказује као легално стечен.

У последње време, како у свету, тако и у Србији, ситуација је нешто другачија. Тенденција је да криминална организација „унајми” професионалног „перача” новца, обично адвоката или рачуновођу, или обојицу, да осмисле читав низ сложених активности у циљу прикривања незаконитог порекла новца. Постоје подаци који указују на то да се врбују најталентованији финансијски стручњаци (поготово млади због амбиције брзог богаћења) од стране организованог криминала како би се сакрио траг токова новца и порекла. Уочена је тенденција удруживања, постоје националне и регионалне групе које „професионално” перу новац, тако да је прање новца постало међународни бизнис. Дакле, прање новца је далеко софистицираније и много теже како за детектовање тако и за доказивање.

Претпоставка је да ће се наставити са злоупотребом офшор (off-shore) дестинација. Разлози за то су већ добро познати: веома једноставно оснивање фирми, без обавезе утврђивања оснивача, полагање новца без обавезе утврђивања порекла су свакако предности које ће „перачи” и убудуће користити.

Финансирање тероризма се често поистовећује са феноменом прања новца. Заједничка компонента су финансијске трансакције, тј. инструменти који се користе у оба случаја су исти, као и механизми које државе имају на располагању у борби против ових појава. Међутим суштинска разлика је мотив – код прања новца мотив је профит, док је код финансирања тероризма мотив идеологија, и по цену финансијских губитака. Разлика је и у томе што код прања новца средства увек потичу од криминалне активности, тј. предуслов за прање новца је постојање прљавог новца, док код финансирања тероризма средства могу генерисана на нелегалан, али и на легалан начин. Због тога је за финансирање тероризма карактеристична појава „обрнутог прања новца“, тј. процеса у којем се извори легално стечених средстава која су намењена за коришћење у нелегалне сврхе (укључујући и финансирање тероризма) прикривају.

Функционисање терористичке организације зависи од финансијских средстава, тј. обезбеђивања ресурса за спровођење њених циљева, а структура, величина, мотиви, начин врбовања и друге активности терористичких организација се разликују од групе до групе. Потреба за финансијским средствима, у циљу одржавања инфраструктуре, мреже чланова, промотера и симпатизера, као и операција терористичке организације је велика, нарочито када се ради о терористичким организацијама које за циљ имају контролу одређене територије. Свака терористичка организација прилагођава начине прикупљања и трошења финансијских средстава променама околности.

Финансирање тероризма се може поделити у три фазе:

1. Прва фаза: почетна фаза је **прикупљање** средстава или акумулација из више различитих извора и на више различитих начина, а извори могу бити:

- законито пословање компанија које су повезане, па чак и вођене од стране терористичких организација или појединаца;
- кривична дела као што су трговина дрогом, отмице, изнуде, преваре и друго;
- донације од стране појединаца који подржавају циљеве терористичких организација;
- таксе које се наплаћују на територији која је под контролом терористичке организације;
- експлоатација природних ресурса;
- продаја уметнина, итд.

2. Друга фаза: **пренос** прикупљених средстава ћелијама терористичких организација или појединцима ради њиховог оперативног коришћења. Често коришћени механизми за пренос ових средстава су:

- електронски и мобилни трансфери, између банака и/или агената за пренос новца;
- курири и кријумчарење преко државних граница;
- алтернативни системи или мреже за пренос новца као што су индијска „хавала“, пакистански „хунди“, кинески „чит“ или „чоп“ и други.

3. Трећа фаза: последња фаза, која је и коначни доказ криминалне намене ових средстава је њихова **употреба**. Под употребом може се подразумевати њихово коришћење за куповину средства извршења терористичког напада (оружја, експлозива, возила итд.), али и финансирање читавог низа активности као што су: подршка редовним активностима хелија (куповина хране или изнајмљивање возила и станова), обезбеђивање скровишта и медицинске неге, финансирање кампова за обуку, објављивање пропагандног материјала, куповина компјутера и телекомуникационе опреме и др.

Поред наведених фаза прикупљања, преноса и употребе, важно је напоменути и **међуфазу** која се може назвати **чување** прикупљених средстава а може се јавити како након прикупљања, тако и након преноса прикупљених средстава. Чување прикупљених средстава може се реализовати на више различитих начина који укључују и рачуне код банака отворене од стране посредника, појединаца или компанија.

Управа за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа) је финансијскообавештајна служба Републике Србије и обавља све основне функције финансијскообавештајне службе, тј. прима, анализира и прослеђује информације и као таква представља један од водећих органа у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма. Њој обвезници по Закону о спречавању прања новца и финансирања тероризма достављају извештаје о сумњивим трансакцијама и лицима, које затим Управа даље анализира, прикупља додатне информације, и ако оцени да у конкретном случају постоје основи сумње да неко лице пере новац или учествује у финансирању тероризма, податке о томе прослеђује надлежним органима, а пре свега надлежним тужилаштвима и полицији. Управа може, без претходне пријаве сумњиве трансакције, сама уочити да постоји сумња да неко лице или организована група пере новац или финансира тероризам, па онда затражити податке од обвезника и других државних органа.

Целокупан систем за спречавање прања новца и финансирања тероризма се састоји од:

- Обвезника, односно свих оних представника финансијског и нефинансијског сектора који су дужни да примењују прописе за спречавање прања новца и финансирања тероризма. Њихов циљ је да кроз примену радњи и мера прописаних законом, створе неповољну климу за прање новца и финансирања тероризма у једној држави. Обвезници су прописани чланом 4. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма и то су:

- 1) банке;
- 2) овлашћени мењачи и привредни субјекти који мењачке послове обављају на основу посебног закона којим се уређује њихова делатност;
- 3) друштва за управљање инвестиционим фондовима;
- 4) друштва за управљање добровољним пензијским фондовима;
- 5) даваоци финансијског лизинга;

- 6) друштва за осигурање која поседују дозволу за обављање животних осигурања и друштва за посредовање у осигурању када обављају послове посредовања у животним осигурањима; друштва за заступање у осигурању и заступници у осигурању, који имају дозволу за обављање послова осигурања живота, осим друштава за заступање и заступника у осигурању за чији рад одговара друштво за осигурање у складу са законом;
- 7) брокерско-дилерска друштва;
- 8) приређивачи посебних игара на срећу у играчницама и приређивачи игара на срећу преко средстава електронске комуникације;
- 9) друштво за ревизију и самостални ревизор;
- 10) институције електронског новца;
- 11) платне институције;
- 12) посредници у промету и закупу непокретности;
- 13) факторинг друштва;
- 14) предузетници и правна лица која се баве пружањем рачуноводствених услуга;
- 15) порески саветници;
- 16) јавни поштански оператор са седиштем у Републици Србији, основан у складу са законом којим се уређују поштанске услуге, који пружа платне услуге у складу са законом којим се уређује пружање платних услуга;
- 17) лица која се баве поштанским саобраћајем;
- 18) лица која се баве пружањем услуга куповине, продаје или преноса виртуелних валута или замене тих валута за новац или другу имовину преко интернет платформи, уређаја у физичком облику или на други начин, односно која посредују при пружању ових услуга као и пружаоци кастоди услуге новчаника.
- 19) Обвезницима се сматрају и адвокати када:
 - 1) помажу у планирању или извршавању трансакција за странку у вези са:
 - (1) куповином или продајом непокретности или привредног друштва,
 - (2) управљањем имовином странке,
 - (3) отварањем или располагањем рачуном код банке (банкарским рачуном, штедним улогом или рачуном за пословање са хартијама од вредности),
 - (4) прикупљањем средстава неопходних за оснивање, обављање делатности и управљање привредним друштвима,
 - (5) оснивањем, пословањем или управљањем привредног друштва или лица страног права;
 - 2) у име и за рачун странке врше финансијску трансакцију или трансакцију у вези са непокретношћу.
- 20) Обвезници су и јавни бележници када сачињавају или потврђују (солемнизују) исправе у вези са напред наведеним пословима.

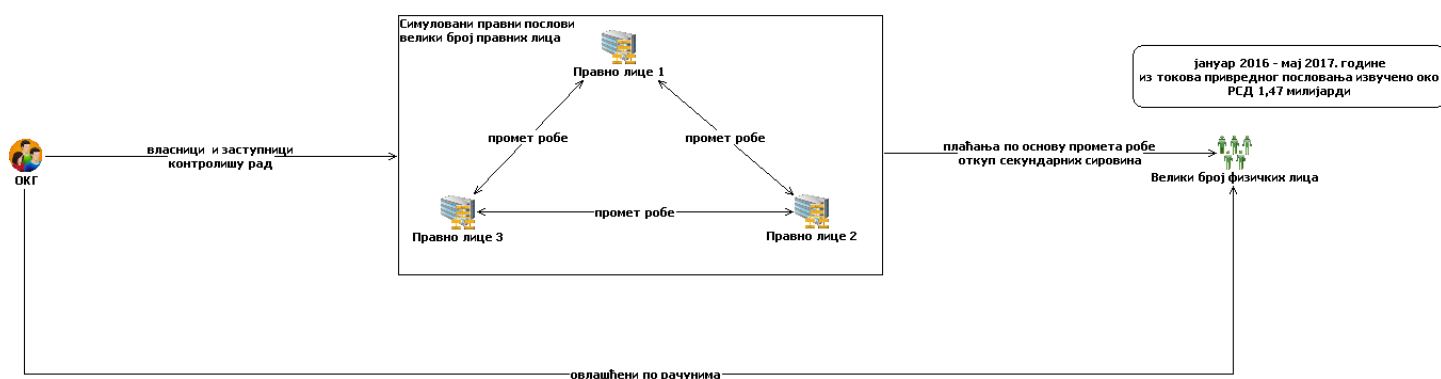
- Надлежних надзорних органа, који контролишу примену прописа о спречавању прања новца и финансирања тероризма код обвезника, те на тај начин осигуравају правилну примену прописа и функционисање система у овом делу. Надлежни надзорни органи су: Управа за спречавање прања новца, Народна банка Србије, Комисија за хартије од вредности, Пореска управа, Управа за игре на срећу, Министарство трговине, туризма и телекомуникације, Адвокатска комора и Јавнобележничка комора.
- Полиције, тужилаштва и судова, односно органа који чине репресивни део система за спречавање прања новца и финансирање тероризма, на начин што гоне учиниоце кривичног дела прања новца и финансијере тероризма. Рад овог дела система је од суштинске важности: кроз гоњење „перача“ новца и финансијере тероризма, њихово оштро кажњавање и одузимање имовине утиче се на генералну превенцију, односно, шаље се порука друштву да се прање новца и финансирање тероризма у Србији не исплати, и на тај начин се потенцијални „перачи“ новца и финансијери тероризма одвраћају од вршења ових кривичних дела.

2. УОЧЕНЕ ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

2 УОЧЕНЕ ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

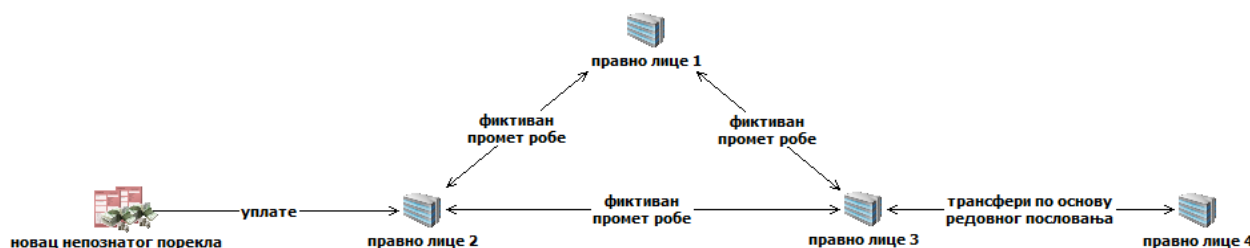
2.1 СИМУЛОВАНИ ПРИВРЕДНО-ПРАВНИ ПОСЛОВИ И ИЗВЛАЧЕЊЕ НОВЦА ПРЕКО ПОВЕЗАНИХ ЛИЦА

Већи број привредних друштава, међусобно повезаних преко власничке структуре, врши међусобне трансфере за које се сумња да се врше на основу фиктивне пословне документације. На крају се средства трансферишу са рачуна привредних друштава на рачуне физичких лица по разним основама, при чему преовлађује откуп секундарних сировина. Лица новчана средства одмах по приспећу подижу са рачуна и обично их враћају стварним власницима новца.

2.2 СИМУЛОВАНИ ПРИВРЕДНО-ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Бројна повезана правна лица учестало међусобно трансферишу новац без јасне економске оправданости. При томе постоји и сумња да је новац који се трансферише нелегалног порекла. Трансфери се врше углавном у заокруженим износима на основу купопродаје роба и услуга, где обично преовлађује купопродаја секундарних сировина. Трансфери имају за циљ прикривање порекла кроз раслојавање новца до коначне интеграције.

2.3 ИЗВЛАЧЕЊЕ СРЕДСТАВА СА РАЧУНА ПРАВНОГ ЛИЦА ПРЕКО ПРЕДУЗЕТНИКА

Физичко лице отвара предузетничке радње у циљу извлачења средстава са рачуна правног лица. Средства се са рачуна правног лица трансферишу у корист предузетничких радњи (максимално до РСД 6.000.000,00), а затим се подижу са рачуна истих. Као типологија која јасно указује на организовано извлачење новца кроз оснивање више предузетничких радњи које су повезане са

одређеним правним лицем које током паушалне године уплаћује новац на предузетничке радње, обично по основу извршења услуга за које се може сумњати да су фиктивне, до законског лимита за улазак у ПДВ систем. Новац се потом подиже и уручује организатору посла (власнику правног лица).

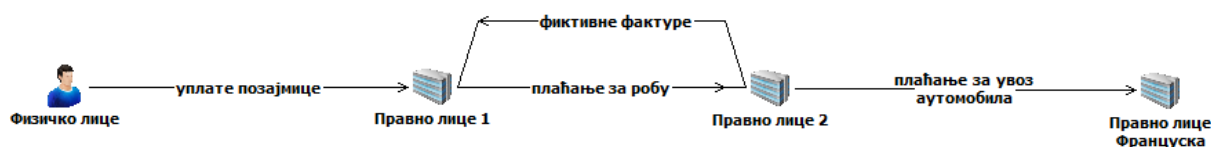
2.4 ПРАЊЕ НОВЦА ПРЕКО ФИЗИЧКИХ ЛИЦА ИНВЕСТИТОРА

Физичко лице убацује новац за који нема конкретну потврду о пореклу у изградњу стамбених јединица за које поседује неопходну грађевинску документацију. Међутим, већа сумња у прање новца постоји код инвестирања у изградњу стамбено пословних објеката за које не постоји грађевинска дозвола. У таквим случајевима обично нема надзора у поступку изградње. Након изградње врши се легализација објеката (станови) који су предмет продаје (најчешће у готовини). На тај начин се „споран новац“ легализује, остварује се приход (најчешће готовински) и капитална добит који су ван домаћаја пореских органа.

2.5 ТРГОВИНА АУТОМОБИЛИМА И ПРАЊЕ НОВЦА КРОЗ ПОЗАЈМИЦЕ НОВЦА НЕПОЗНАТОГ ПОРЕКЛА

Новац непознатог порекла за који се сумња да потиче од продаје половних аутомобила „на црно“ уплаћује се по основу позајмице оснивача за ликвидност у корист правног лица које се бави продајом аутомобила. Правно лице новац даље по основу фиктивних фактура трансферише у корист другог правног лица са чијих рачуна се врше плаћања ка правним лицима у иностранству по основу куповине аутомобила.

2.6 ПРАЊЕ НОВЦА КРОЗ ТРГОВИНУ РАЗЛИЧИТИМ ВРСТАМА РОБЕ, А НАРОЧИТО НАФТНИМ ДЕРИВАТИМА

При увозу и дистрибуцији разних роба, а нарочито нафтних деривата, често се нереално исказује количина и вредност робе за дистрибуцију. Таква роба се учестало прометује на црном тржишту. Роба се књижи неадекватном документацијом. У финансијском смислу, приказују се лажни пазари, симуловане позајмице и трансфери.

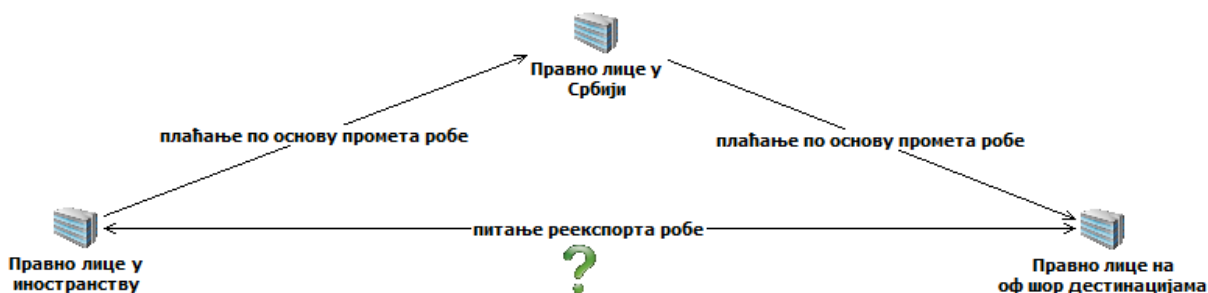
2.7 ПЛАЋАЊЕ РОБЕ СТРАНИМ ФИЗИЧКИМ ЛИЦИМА НОВЦЕМ КОЈИ ПОТИЧЕ ИЗ НЕРЕГИСТРОВАНЕ ПРОДАЈЕ

Домаћа физичка лица трансферишу значајна девизна средства која су приходовала од продаје робе на „црно“ (на нерегистрованим продајним местима) на рачуне страних физичких лица (добављача) по основу помоћи, поклона или зајма.

2.8 ПОСЛОВИ РЕЕКСПОРТА У КОЈИМА ПОСТОЈИ СУМЊА У СТВАРНУ ИСПОРУКУ РОБЕ

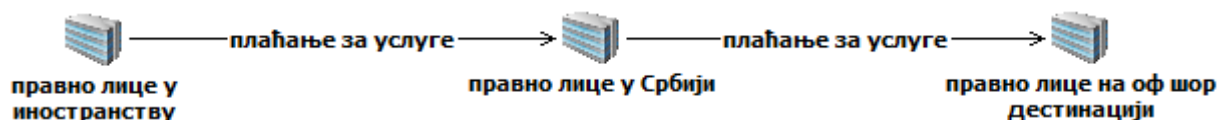
Када је реч о сумњивим активностима у пословима реекспорта робе која не улази физички у земљу (Србија), уочени су спољнотрговински послови реекспорта иза којих не стоји стварни промет робе од испоручиоца до крајњег примаоца. Наведено указује на сумњу у фиктивну циркулацију новца са циљем да се новац раслојава преко више корисника у разним земљама како би се прикрио извор и даљи ток новчаних средстава.

2.9 ТРАНЗИТНЕ ТРАНСАКЦИЈЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПЛАТНОМ ПРОМЕТУ ЗА КОЈЕ ЈЕ ТЕШКО УТВРДИТИ ПОРЕКЛО НОВЦА, ДЕЛАТНОСТ УЧЕСНИКА И СТВАРНУ СВРХУ ТРАНСАКЦИЈА

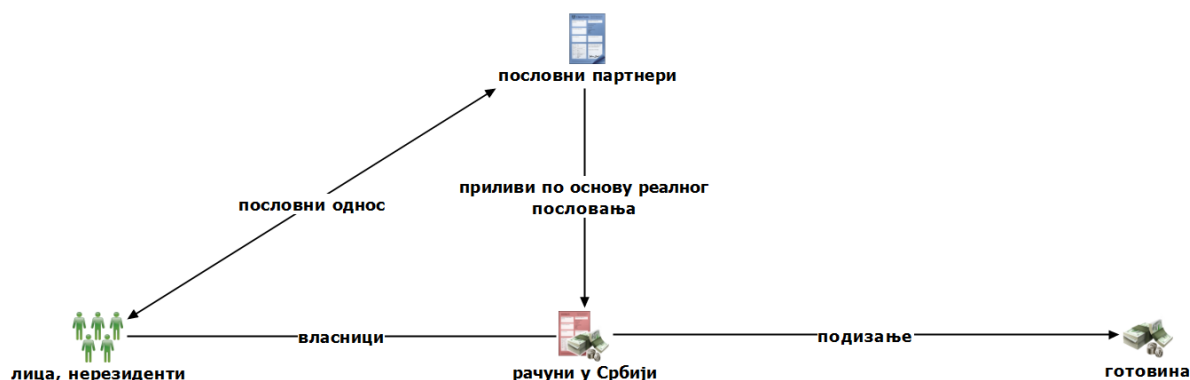
Уочени су случајеви раслојавања високих новчаних износа у међународном платном промету за које се не може уочити оправдана економска сврха. Обично се ради о тзв. „транзитним

трансакцијама“ које потичу од компаније организатора у иностранству која усмерава новац на домаће правно лице, обично по основу услуга, који се одмах, истог дана трансферише, такође по основу фактурисаних услуга на рачун осталих фирми које су лоциране у бројним ино земљама, често у офшор зонама. У оваквим случајевима тешко се препознаје права делатност компаније организатора послова и осталих учесника у трансакцијама и претпоставља се да им је стварна сврха прикривање и раслојавање „прљавог новца“ или активности пореских превара (ПДВ - у систему ЕУ).

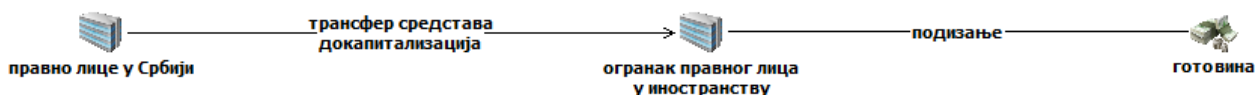
2.10 ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ ПРАВНИХ И ФИЗИЧКИХ ЛИЦА ИЗ ИНОСТРАНСТВА КОЈИ СЕ ВОДЕ НА РАЧУНИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Правна и физичка лица из суседних држава која се баве одређеном делатношћу и сарађују, како са лицима у Републици Србији, тако и са лицима из иностранства, отварају рачуне у Републици Србији. На рачуне им стижу средства из редовног пословања. На овај начин се прикрива делатност лица и остварени приходи од надлежних органа из матичне државе. Лица подижу средства са рачуна или их користе за личне потребе и пословне активности.

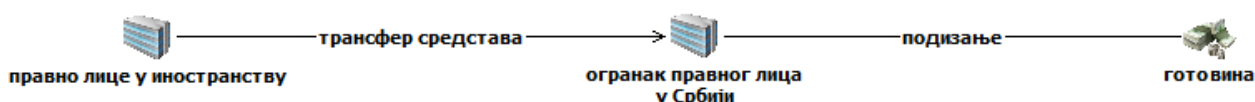
2.11 ИЗВЛАЧЕЊЕ СРЕДСТАВА НЕЛЕГАЛНОГ ПОРЕКЛА (СИВА ЗОНА ПОСЛОВАЊА) НА КОМПАНИЈЕ У ИНОСТРАНСТВУ (ОГРАНЦИ, ОФШОР КОМПАНИЈЕ)

Правна лица из Републике Србије трансферишу новац на своје огранке у иностранству који се баве истом делатношћу као и централа у Србији. Уобичајено је да се средства у корист рачуна свог огранка у иностранству или других „услужних компанија“ трансферишу по различитим основама (најчешће су то различите врсте услуга). Често се меша новац легалног и нелегалног порекла и кроз фиктивне услуге трансферише на ино компаније иза којих обично стоји налогодавац трансфера. Са аспекта опорезивања прихода, на овај начин се смањује основица за опорезивање и нереално исказује билансирање.

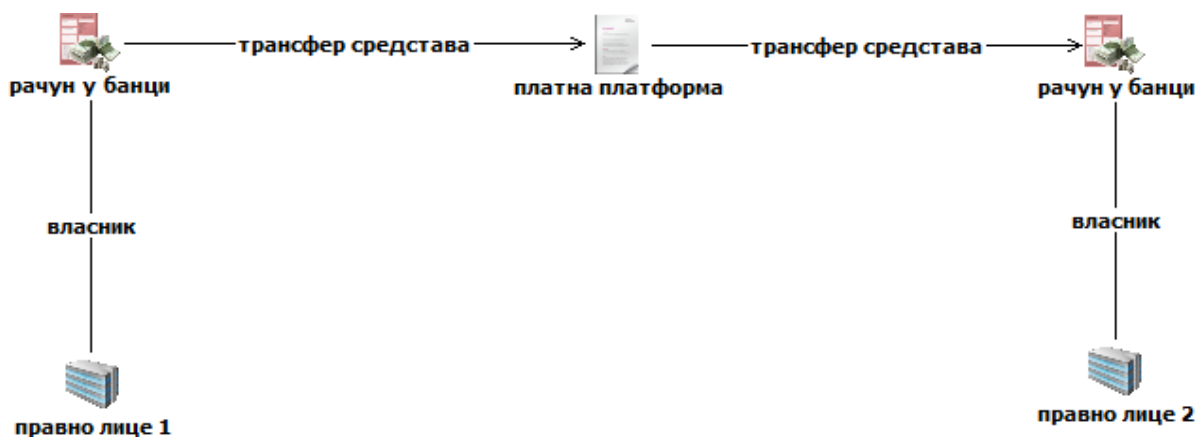
2.12 ИНТЕГРАЦИЈА НОВЦА НЕПОЗНАТОГ ПОРЕКЛА КРОЗ ЗАЈМОВЕ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Правно лице из Србије добија позајмицу из иностранства од правних лица - компанија за потребе „пословања“ у Републици Србији. Врло често се поставља питање стварног порекла средстава која су трансферисана у корист рачуна огранка. Сумња нарочито расте ако је позајмљивач са офшор дестинације и сложене је власничке структуре, високоризичне делатности (консалтинг, маркетинг и различите врсте инвестирања).

2.13 ЗЛОУПОТРЕБА ПЛАТНИХ ПЛАТФОРМИ У ЦИЉУ ПРИКРИВАЊА СТВАРНОГ ПОРЕКЛА НОВЧАНИХ СРЕДСТАВА

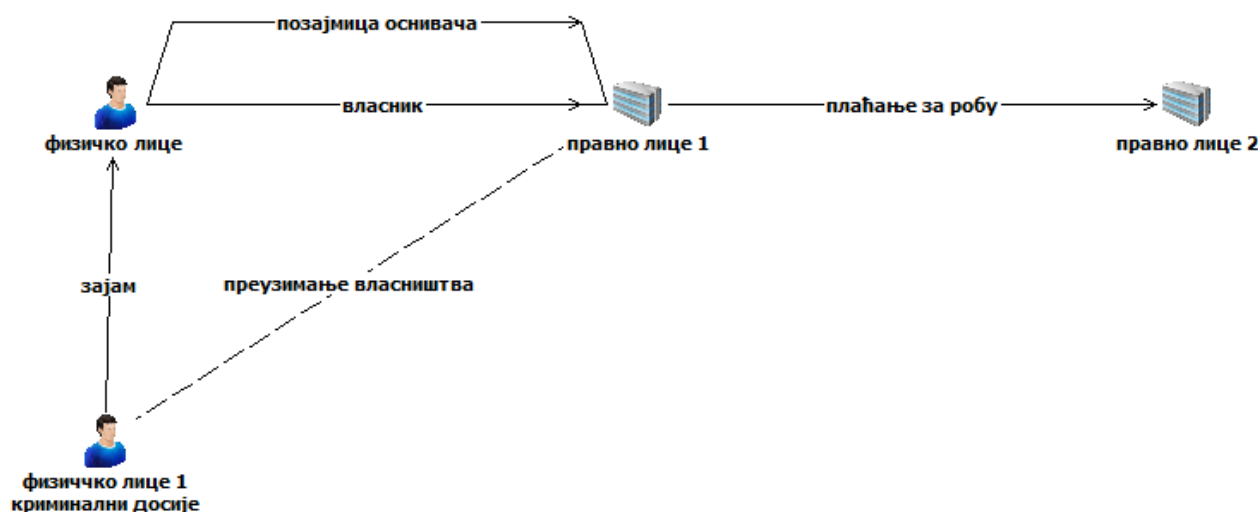
У циљу прикривања повезаности лица која врше трансфере учестало се користе платне платформе. Наиме, ако неко лице намерава да трансферише средства другом лицу, а да у исто време прикрије повезаност са примаоцем средстава, трансферисаће средства са свог рачуна у пословној банци на платну платформу. Средства се затим са платне платформе трансферишу на рачун лица коме су средства и намењена. Када се средства пребаце на платну платформу веома је тешко утврдити порекло новца, као и идентитет налогодавца новца.

2.14 ЗАЈАМ НЕПОЗНАТОГ ПОРЕКЛА ФИЗИЧКИМ ЛИЦИМА И ИНТЕГРАЦИЈА ТАКВОГ НОВЦА КРОЗ ПРЕУЗИМАЊЕ ФИРМЕ (ПРАВНОГ ЛИЦА)

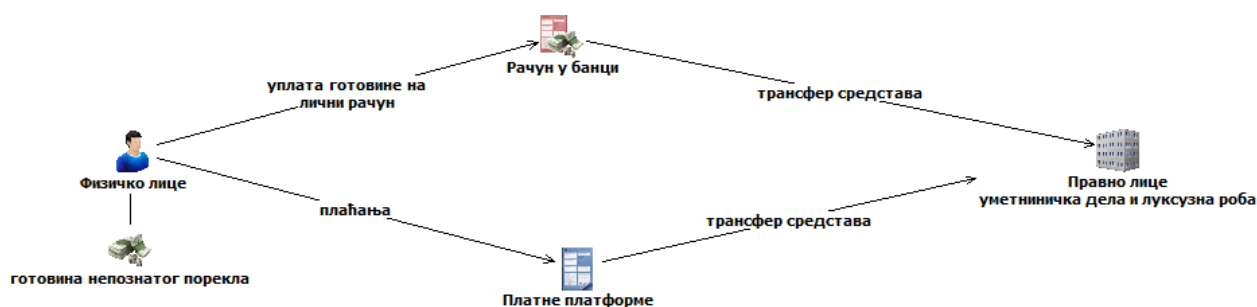
Физичко лице циљно даје зајам другом физичком лицу. Као средство гаранције -обезбеђења одређује се заложно право на уделу у правном лицу чији је власник зајмопримац. Зајмопримац

позајмљена средства као позајмицу оснивача за ликвидност уплаћује правном лицу чији је власник. Наведено правно лице та средства користи за редовно пословање. Када је реч о улагању прљавог новца постоји смишљен план да уколико зајмопримац не врати средства зајмодавцу исти постаје власник правног лица или се зајмопримац ставља пред свршен чин „зеленашења“ (уцене) услед неимања ликвидних средстава за пословање.

2.15 УЛАГАЊЕ НОВЦА НЕЛЕГАЛНОГ ПОРЕКЛА У УМЕТНИЧКА ДЕЛА, НАКИТ И ПЛЕМЕНИТЕ МЕТАЛЕ

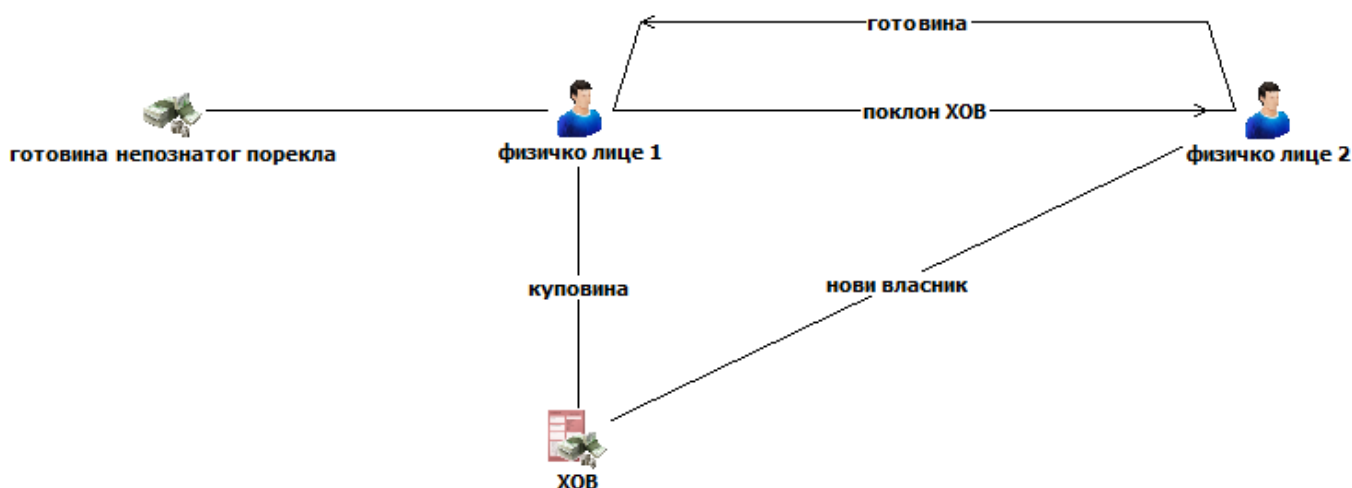
Лице које поседује новац нелегалног порекла врло често користи платне институције како би тај новац интегрисало у легалне новчане токове. Наиме, средства ће посредством платне институције уплатити на рачун правног лица које се бави трговином луксузне робе (најчешће трговином уметничких дела, обично аукцијске куће, галерије и сл.).

2.16 ПОКЛОН У ВИДУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ (ХОВ)

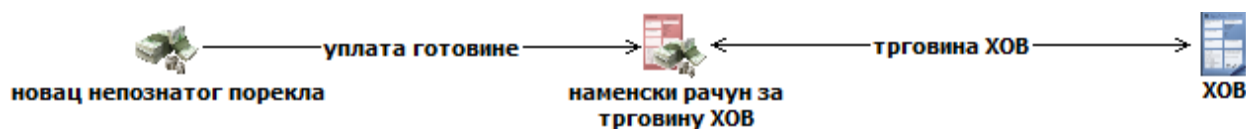
Честа је пракса да несродна физичка лица (поклонодавци) поклањају хартије од вредности другим физичким лицима (поклонопримци) у знатном броју и у значајној вредности. Таквим ХОВ се тргује берзански и ванберзански. Практика бележи доста случајева да се купопродаја ХОВ које нису тренутно котиране и званично се не продају обављају у форми поклона јер имају своју тражњу и

тржишну вредност (путем огласа се нуде-траже). Салдирања такве „поклон купопродаје“ се углавном измирују готовинским трансакцијама „на руке“, при чему често постоји и сумња у порекло новца при стицању и отуђењу ХОВ.

2.17 ПОЛАГАЊЕ ГОТОВИНСКИХ СРЕДСТАВА НА НАМЕНСКЕ РАЧУНЕ ЗА КУПОВИНУ ХОВ

Високи износи готовине се полажу на наменске рачуне за куповину ХОВ. Врло често су тако депонована средства сумњивог порекла. У циљу прикривања извора и токова новца депоновања се врше преко више банака.

2.18 СУМЊА У ПРАЊЕ НОВЦА КРОЗ МАНИПУЛАЦИЈУ ЦЕНАМА НЕПОКРЕТНОСТИ

Уочене су трансакције купопродаје непокретности новцем сумњивог порекла по нереалним ценама (испод или изнад реалне цене). Најчешће се непокретности врло брзо након куповине продају.

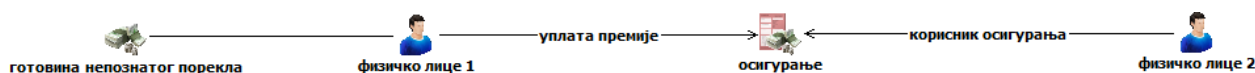
2.19 ВИСОКЕ ЈЕДНОКРАТНЕ УПЛАТЕ ПРЕМИЈА ОСИГУРАЊА ЗА КОЈЕ ПОСТОЈИ СУМЊА У ПОРЕКЛО НОВЦА

Трансакције једнократне уплате премија осигурања на високе износе где се осигураници (уговорачи) доводе у везу са незаконито стеченим новцем или вршиоцима кривичних дела из којих проистиче незаконита имовинска корист. Често појачану сумњу могу изазвати полисе са тачно утврђеним роком исплате или са инвестиционим карактером.

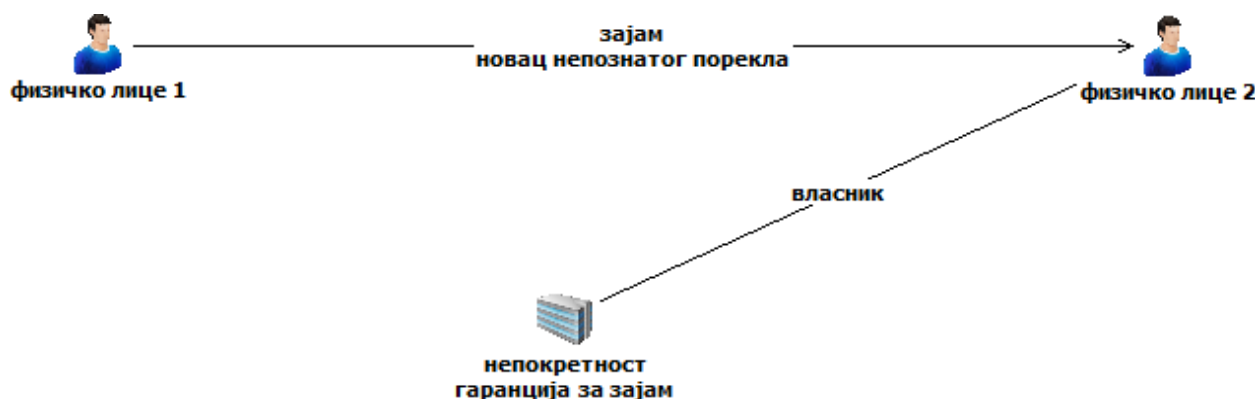
2.20 ПОЛИСЕ ОСИГУРАЊА ГДЕ ОСИГУРАНИК (УГОВАРАЧ) НИЈЕ И КОРИСНИК ПОЛИСЕ

Куповина полиса осигурања где осигураник (уговорач) није и корисник полисе, при чему уговорач и корисник нису родбински повезана лица. Сумња расте са отежаном процедуром познавања странке, као и са висином обавезе уплате годишње премије.

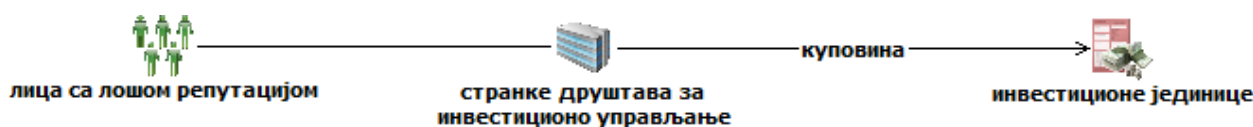
2.21 ГОТОВИНСКИ ЗАЈМОВИ ИЗМЕЂУ ФИЗИЧКИХ ЛИЦА ЗА КОЈЕ СЕ ГАРАНТУЈЕ НЕПОКРЕТНОСТИМА

Готовински зајмови у високим износима при чему се сумња у легалност порекла новца зајмодавца. Враћање зајмова гарантује се непокретностима у виду станова, кућа, пословних простора, складишта, земљишта и сл.

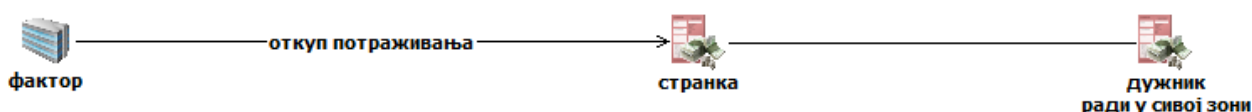
2.22 КУПОВИНА ЈЕДИНИЦА У ИНВЕСТИЦИОНОМ ФОНДУ НОВЦЕМ НЕЛЕГАЛНОГ ПОРЕКЛА

Странке друштава за управљање инвестиционим фондовима купују инвестиционе јединице у високим износима. Сумњу да средства потичу од нелегалних активности појачава сазнање да су странке познате у јавности по лошој репутацији и обављању незаконитих делатности. Честа је ситуација да се пре куповине јединица сукцесивно полажу готовински депозити у нижим износима код више банака, у циљу раслојавања и избегавања сумње у порекло новца.

2.23 ОТКУП ПОТРАЖИВАЊА ОД ПРАВНИХ ЛИЦА СА СУМЊОМ У ЛЕГАЛНОСТ ПОСЛОВАЊА

Појаве где фактор откупљује потраживања од своје странке у случајевима када постоји сумња у фиктивност пословног односа повериоца и дужника. Није неуобичајено да и дужници странке фактора раде у сиво-црној зони или на „граници закона“, тако да постоји цео ланац смишљене игре брзог обрта новца и легализације прихода посредством фактора.

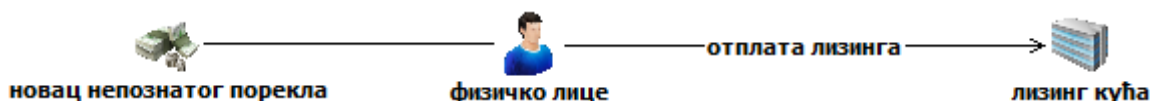
2.24 ПОДМЕТАЊЕ ЛАЖНИХ ФАКТУРА КОД ОТКУПА ПОТРАЖИВАЊА

Случајеви где странка фактора поред стандардних фактура за откуп потраживања изненада нуди откуп фактура по основама које до тада нису биле предмет понуде за откуп. Обично су то фактуре које се односе на извршене услуге спорним купцима (дужницима) код којих постоји сумња у легалност пословања, при чему фактуре имају више фиктиван него стваран карактер и на основу којих циркулише и нелегално стечен новац.

2.25 КУПОВИНА (ОТПЛАТА) ПРЕДМЕТА ЛИЗИНГА НОВЦЕМ СУМЊИВОГ ПОРЕКЛА

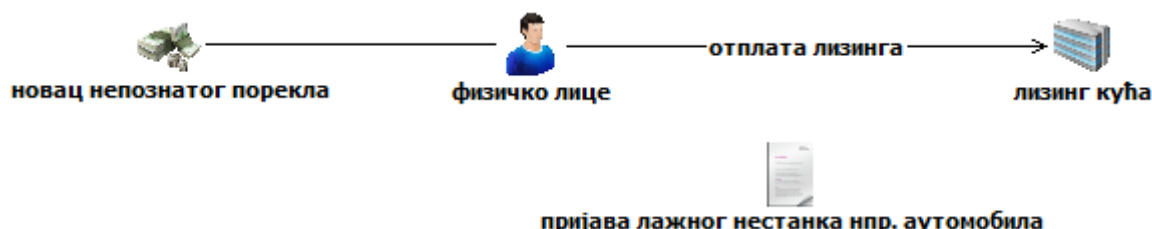
Случајеви у којима физичко или правно лице прималац (корисник) предмета лизинга врши плаћања аванса или отплату рата лизинга из готовинских средстава за које је тешко утврдити порекло. Чест је случај да отплату рата уместо правног лица преузима на себе физичко лице, најчешће власник правног лица и отплату рата обавља готовинским уплатама. Сумња расте код високих износа рата или уплаћених аванса и присутна је код набавке возног парка високе вредности (луксузни аутомобили, транспортно возни парк).

2.26 ПРЕВАРНЕ РАДЊЕ У ЛИЗИНГУ И ПРАЊЕ НОВЦА

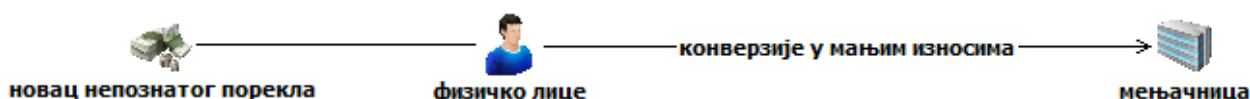
Случајеви у лизинг пословима где се врше преварне радње намерног отуђења предмета лизинга од примаоца лизинга како би се прималац ослободио обавеза из лизинга. Обично је то случај код

скупих аутомобила, возног парка (аутобуси, камиони), пољопривредне опреме и машина (трактори, остало). Пријављује се лажан нестанак или крађа предмета лизинга, а у стварности се исти предмет лизинга и даље користи преко „параван лица“ или препродаје уз дисконтну цену и тако стиче незаконит новац. Овим радњама се баве примаоци (корисници) предмета лизинга склони криминалу или су повезани са лицима из криминала. Такође и новац који је убачен у лизинг послове набавке предмета лизинга подлеже сумњи порекла за тако описане преварне радње.

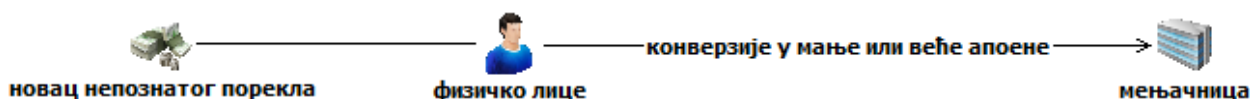
2.27 ПРОДАЈА И КУПОВИНА ЕФЕКТИВНОГ СТРАНОГ НОВЦА У ЗНАЧАЈНОМ ИЗНОСУ

Случајеви у којима физичка лица учестало долазе у мењачницу и врше замену страног ефективног новца у домаћу валуту испод лимита за идентификацију и пријављивање трансакције. Као разлог продаје ефективног новца странка наводи да новац потиче од личне уштеђевине или од поклона по родбинској основи. Супротно, куповина високих износа страног ефективног новца правда се изјавом да домаћа валута потиче од извесне слободне делатности (приходи од продаје разне робе на тезгама, трговине преко огласа, аквизитерство, интернета) или лице обавља мењачки посао „за пријатеља“. У оба случаја постоји отежана идентификација – познавање странке, порекла новца и стварне сврхе мењачких трансакција.

2.28 КУПОВИНА ИЛИ ЗАМЕНА ВАЛУТА УЗ ЗАХТЕВ ДА ТО БУДЕ У ВИСОКИМ АПОЕНИМА

Лица из криминалног миљеа или друга лица која стичу новац (најчешће у домаћој валути) из незаконите делатности (наркотици, кријумчарење робе, проституција) захтевају од мењачнице при куповини ефективног новца замену у највише апоене за ту валуту (ЕУР, УСД). Исто је случај када странка учестало захтева укрупњавање бројне ситније валутне ефикативне у највише апоене за дотичну валуту (РСД, ЕУР, УСД). Тим радњама се олакшава и прикрива манипулација (физички пренос) ефикативне и домаће валуте.

2.29 АДВОКАТИ КАО ЗАСТУПНИЦИ ФИЗИЧКИХ ЛИЦА КОЈА СЕ ДОВОДЕ У ВЕЗУ СА НЕЗАКОНИТИМ РАДЊАМА И ПРАЊЕМ НОВЦА

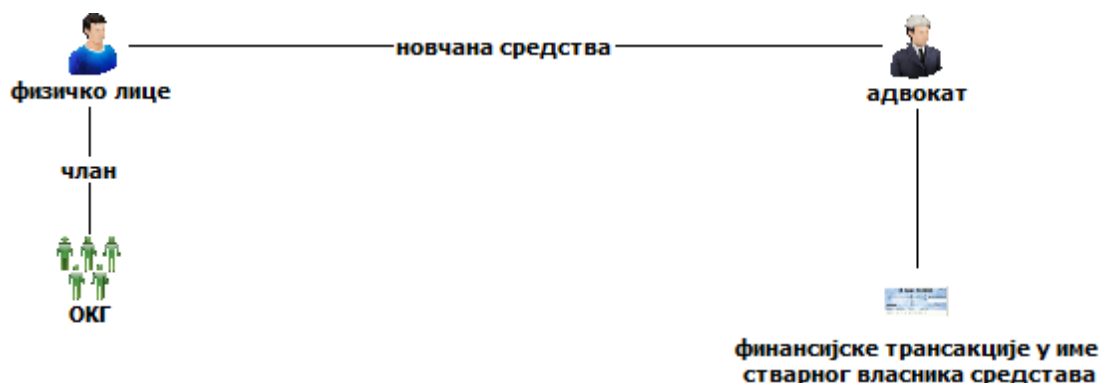
Случајеви у којима физичка лица која се баве незаконитим радњама захтевају од својих адвоката да у своје име заступају њихове пословне интересе. Обично се то односи на оснивање и фиктивно

заступање правних лица на извршан период док се не опере и интегрише „прљав новац“. Такође се то односи и на радње са прометом непокретности (купопродаја, вођење на своје име у катастру). У оба случаја адвокату се за „ризик“ нуди висока надокнада.

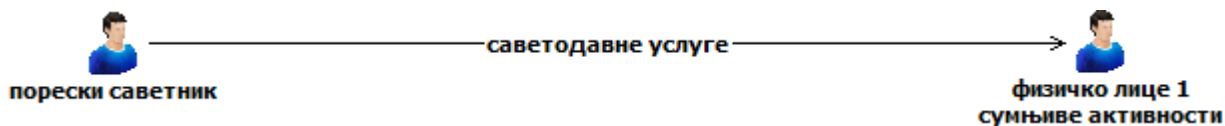
2.30 АДВОКАТИ КАО НОСИОЦИ ИЛИ ЗАСТУПНИЦИ ФИНАНСИЈСКЕ АКТИВЕ ЧИЈЕ ЈЕ ПОРЕКЛО СПОРНО

Случајеви у којима се нуди адвокатима од стране криминалних организација или појединаца склоним криминалу да у своје име или као заступник (овлашћено лице) оперативнo воде њихову финансијску активу која потиче из незаконитих делатности. Адвокати се појављују као „истурена лица“, уз дата овлашћена да учествују у финансијском платном систему у име својих налогодаваца. Тиме се прикрива идентитет стварних учесника власника „спорне финансијске активе“.

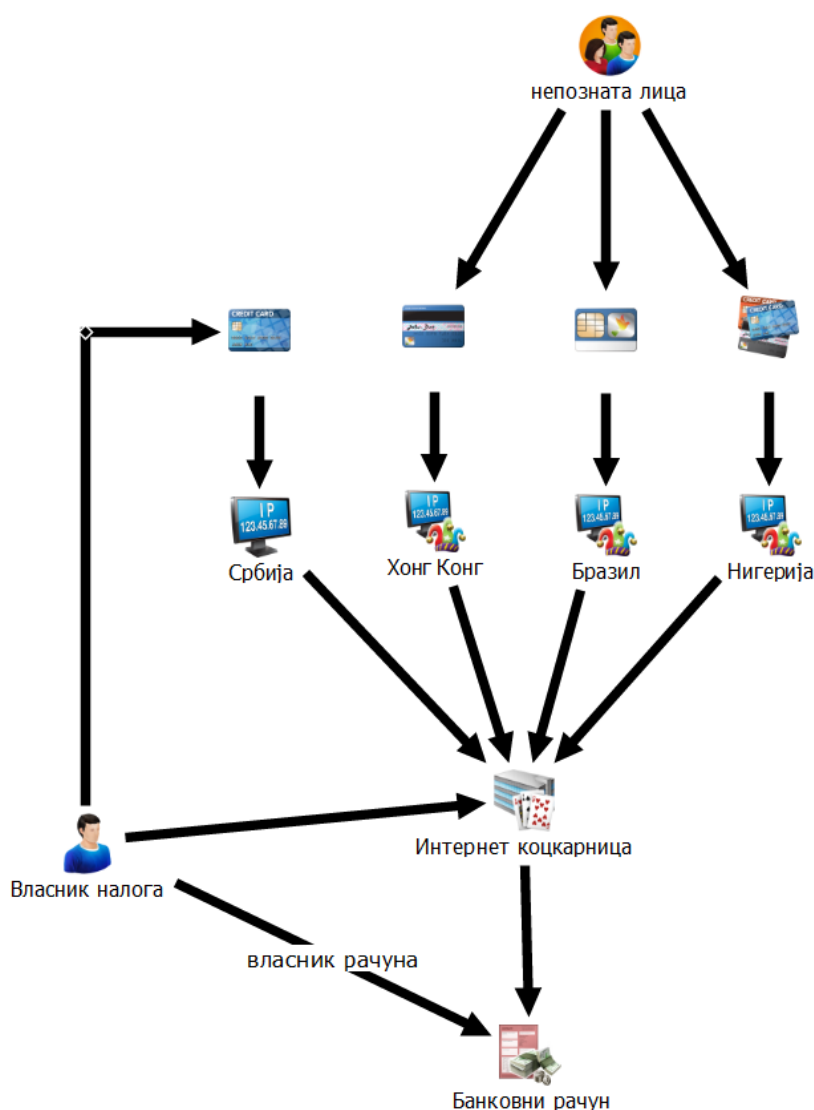
2.31 ПОРЕСКО САВЕТОВАЊЕ СУМЊИВИХ КЛИЈЕНАТА

Случајеви код којих потенцијални клијенти или већ постојећи клијенти захтевају од пореског саветника „најбоље пореско решење“. Кад је реч о правном лицу постоји дилема о стварном власнику (прикривање) као и сумња у целокупно пословање и реалним – „здравим“ основама остваривања прихода који подлежу опорезивању. Такође, физичко лице које остварује значајне приходе који подлежу опорезивању прикрива или избегава да изнесе своју врсту – извор прихода и нарочито се интересује који износ да прикаже за опорезивање као „реално легалан исказан приход“.

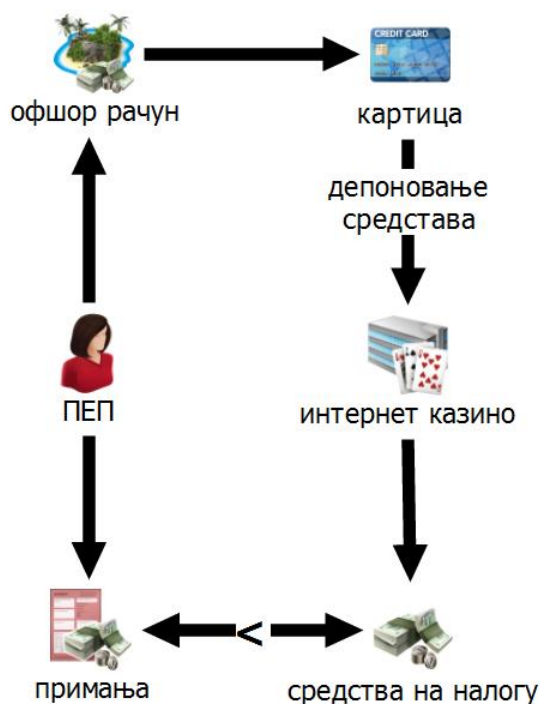
2.32 ИСПЛАТА СУМЊИВИХ СРЕДСТАВА ИНТЕГРИСАНИХ КРОЗ ИГРЕ НА СРЕЋУ

Власник налога регистрованог код домаћег интернет приређивача игара на срећу приступа налогу са више IP адреса из земље и иностранства у краћем временском року (тј. у времену краћем него што би било потребно да се из једне земље оде у другу) и пребацује средства са више припејд картица издатих од стране различитих финансијских институција, или са различитих електронских новчаника, на рачун код интернет приређивача игара на срећу. Након краће игре са најнижим прихватљивим нивоом губитка и незнатном потрошеном сумом у односу на депоновану суму, средства се повлаче са налога интернет приређивача игара на срећу на лични рачун.

2.33 УЛАГАЊЕ СУМЊИВИХ СРЕДСТАВА НА НАЛОГ ИНТЕРНЕТ КАЗИНА

Странка је политички експонирано лице, односно домаћи функционер који на налог регистрован код домаћег интернет приређивача игара на срећу депонује средства преко картице коју је издала институција регистрована на офшор дестинацији. Укупан износ уплата знатно превазилази годишње приходе странке.

2.34 КАЗИНО ИГРА ПРЕМА ДОГОВОРЕНОМ СЦЕНАРИЈУ

Више отворених налога код интернет приређивача игара на срећу истовремено приступа истом виртуелном столу за игру (један налог припада резиденту, а остали нерезидентима) и купују чипове/жетоне за игру преко припејд картица након чега играју исту игру једни против других, на тај начин да само резидент остварује добитак, односно нерезиденти намерно губе у корист једног играча-резидента. Након што нерезиденти све купљене чипове изгубе, лице-резидент које је освојило чипове уновчава их и трансферише на други лични рачун од оног којег је користио приликом куповине чипова/жетона.

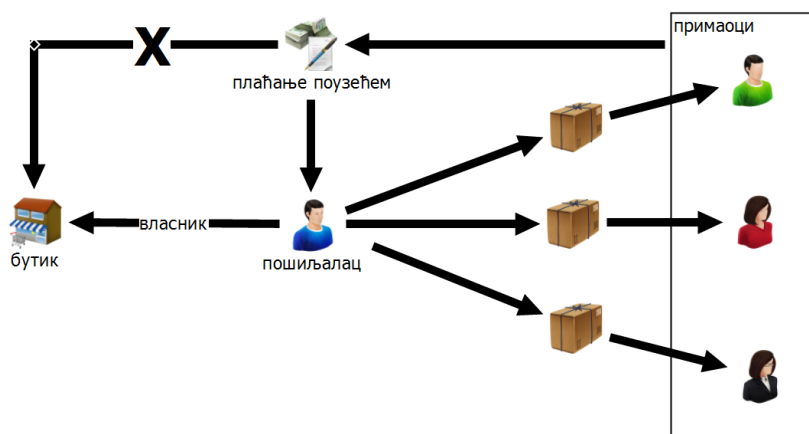
2.35 ЗАМЕНА НОВЧАНИЦА СИТНИХ АПОЕНА СУМЊИВОГ ПОРЕКЛА

Странка долази у играчницу и купује жетоне за игру у високом укупном износу, али плаћа са новчаницама малих апоена. Након игре са најнижим прихватљивим нивоом губитка и незнатном потрошеном сумом у односу на вредност купљених жетона, на шалтеру играчнице уновчава средства уз захтев да се исплата изврши у крупним апоенима.

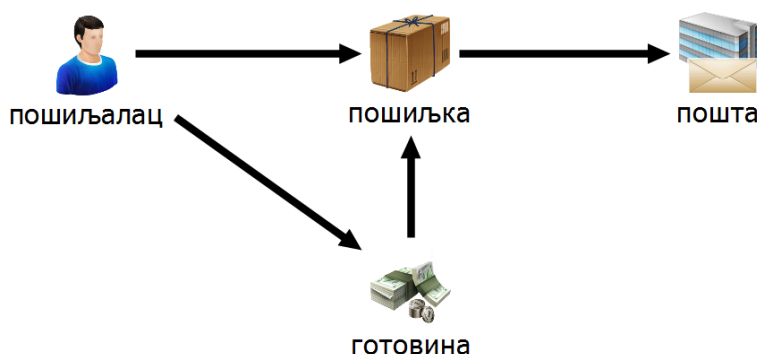
2.36 ГЕНЕРИСАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ СРЕДСТАВА ПО ОСНОВУ ПОШИЉКИ

Физичко лице које је власник привредног субјекта врши учестала упућивања пошиљки ка већем броју физичких лица без фискалног рачуна. Предмети пошиљки су на месечном нивоу значајне вредности (преко РСД 1.000.000). Приликом преузимања датих пошиљки примаоци врше плаћање поузећем на име физичког лица – власника привредног субјекта.

2.37 ПОШИЉКА ПОЛИТИЧКИ ЕКСПОНИРАНОГ ЛИЦА

Политички експонирано лице прима или шаље пакет који садржи предмете велике вредности.

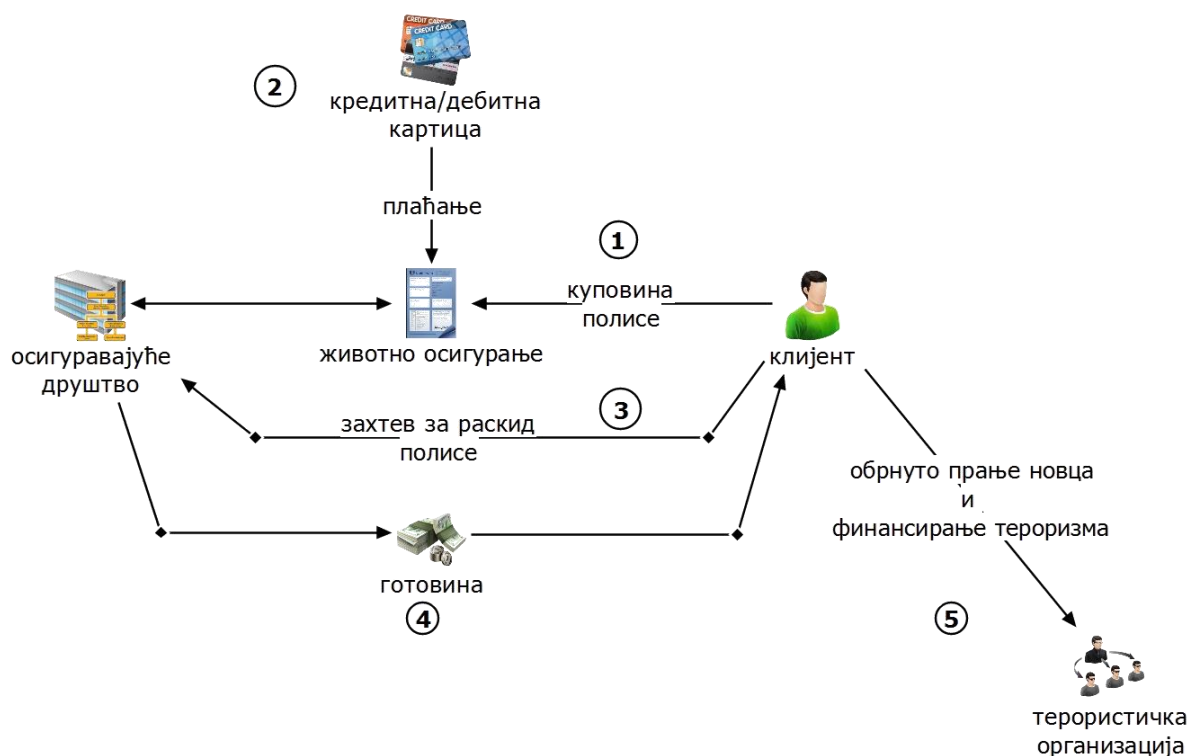
2.38 СЛАЊЕ СУМЊИВЕ РОБЕ

Невладина организација која има за циљ развој толеранције и људских права учестало прима пошиљке робе које нису повезане са декларисаним циљевима дате организације, а која може бити искоришћена у паравојне сврхе.

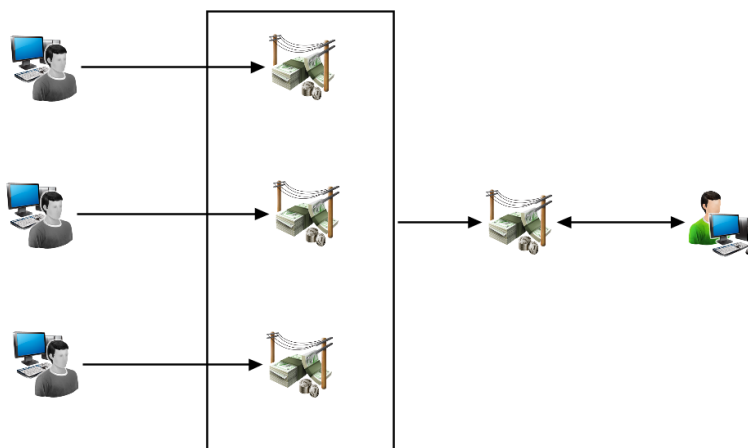
2.39 ОБРНУТО ПРАЊЕ НОВЦА И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗМА ПРЕКО ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА

Лице купује полису животног осигурања и плаћање ка осигуравајућем друштву врши трансфером са личног рачуна. Након кратког временског периода лице подноси захтев за раскид полисе и захтева да му се средства исплате у готовини. Тако добијена средства се на руке дају физичким лицима која се доводе у везу са терористичким организацијама.

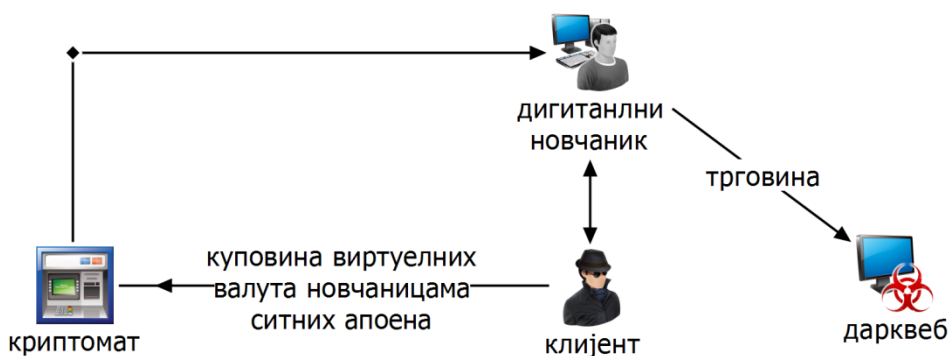
2.40 ЗЛОУПОТРЕБА КРИПТОВАЛУТА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НЕЛЕГАЛНИХ АКТИВНОСТИ

Већи број физичких лица у кратком временском периоду отвара дигиталне новчанике и врши куповину виртуелних валута у ниским вредностима (нпр. до ЕУР 50,00), а затим их трансферишу на један електронски новчаник после чега налози са којих су трансакције упућене остају неактивни.

2.41 ТРГОВИНА НОВЦЕМ СУМЊИВОГ ПОРЕКЛА НА ДАРКВЕБУ

Клијент, супротно дотадашњој пракси, на криптомату, користећи велики број новчаница малих апоена у високом укупном износу купује виртуелне валуте, након чега извршава блокчејн трансакције према сајтовима на дарквебу који су познати да пружају услуге продаје нелегалних роба и услуга.

2.42 НЕРЕГИСТРОВАНА ТРГОВИНА

Клијент путем платних институција учестало прима средства од стране већег броја лица са којима нема очигледне повезаности (годишње у просеку око ЕУР 25.000,00). Проверама је утврђено да клијент није регистрован као власник привредног друштва или предузетничке радње, али да је на друштвеним мрежама активан као продавац различитих роба.

